

Національний
банк України

Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010р. - 2020р.

Національний банк України
Департамент статистики та звітності

Київ, 2021 р.

Мета

- Проведення оцінки масштабів реінвестування капіталу в країні походження через інвестування *round tripping* (направлення резидентами за кордон коштів, які потім вертаються в країну у вигляді прямих іноземних інвестицій – далі ПІІ) на основі наявних статистичних даних щодо надходження коштів в Україну у вигляді ПІІ шляхом:
  - Визначення кінцевого контролюючого інвестора-резидента*
  - Перерозподілу потоків ПІІ за країнами кінцевого контролюючого інвестора.
- Здійснення оцінки обсягів *round tripping* інвестування у розрізі секторів економіки - банківського та реального секторів (згідно класифікації - «інші сектори») та інструментів (вкладення коштів в акціонерний капітал та кредитів прямого інвестора).
- Публікація рядів даних по *round tripping* ПІІ з річною періодичністю.
- Часовий період: 2010 – 2020 р.р.

! * Кінцевий контролюючий інвестор (Ultimate Controlling Parent-UCP) – це підприємство, що контролює безпосереднього прямого інвестора підприємства прямого інвестування - визначається шляхом поступового розгляду (знизу вгору) усіх рівнів відносин контролю, починаючи від безпосереднього прямого інвестора до досягнення підприємства, яке знаходиться на найвищому рівні в ієрархії відносин власності;

Результати

- Впродовж 2010 – 2020 років обсяги ПІІ, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) оцінено у 9.5 млрд дол США, що становить 23.5 % від припливу ПІІ в Україну (40.4 млрд дол. США).
- Найбільші обсяги round tripping інвестування спостерігались впродовж 2010-2013 років – в середньому на рівні 32.7% від загального обсягу. 89% таких інвестицій було спрямовано до підприємств реального сектору.
- В 2014-2015 роках спостерігався відтік коштів з України за такими операціями, що пов'язано з політичними змінами в країні, а також початком воєнних дій на Сході.
- У 2016 – 2019 роках спостерігається поступове наростання чистого притоку коштів за операціями round tripping, але вже в менших обсягах, ніж напередодні кризи. В 2016 році вони забезпечили 4.1%, у 2017 – 12.3%, у 2018 – 22.6%, у 2019 – 36.6% приливу ПІІ в Україну.
- У 2020 році операції round tripping оцінено в 0.2 млрд дол. США, що становить 50.8% притоку ПІІ в Україну (95.2% їх обсягу - інвестиції до реального сектору).
- Найбільші обсяги операцій *round tripping* здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію.

Джерела

- звітність банків та підприємств «Дані про фінансові операції з нерезидентами» для визначення грошової форми надходження прямих іноземних інвестицій, а також «Дані про стан заборгованості, розрахунки та планові операції за кредитами та іншими зобов'язаннями за договором із нерезидентом»;
- офіційні сайти відповідних підприємств щодо структури власності;
- дані комерційних сайтів відкритих даних щодо кінцевого бенефіціара підприємства отримувача ПІІ;
- портал Міністерства юстиції України про єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
- річні звіти підприємств;
- офіційний інтернет - ресурс НБУ щодо структури власності банків України.

Методичні матеріали

- Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції, 6-те видання (КПБ6, МВФ, 2009 р.);
- Еталонне визначення ОЕСР прямих іноземних інвестицій (4-те видання, 2008);
- Довідник зі складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції відповідно до КПБ6 (МВФ, 2014);
- Керівництво з Координованого обстеження прямих іноземних інвестицій (CDIS Guide, IMF, 2015).

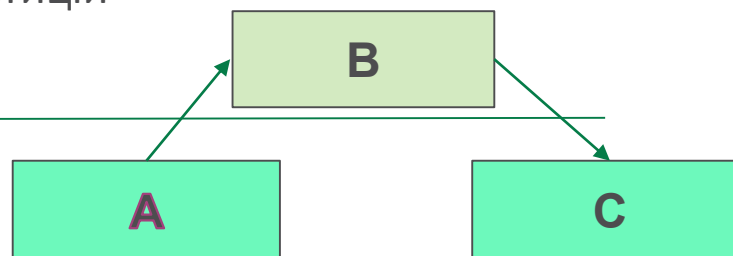
Основні чинники використання операцій *round tripping*

Визначення

- Термін *round tripping* означає процес направлення резидентами за кордон коштів, які потім вертаються в країну у вигляді прямих інвестицій

«Транзитна» країна

Україна

Основні чинники

- - захист прав власності;
- - податкові та фінансові вигоди;
- - існування валютного контролю та зміни валютного курсу (для забезпечення гнучкості в управлінні активами, що виражені в іноземній валюті);
- - отримання доступу до більш якісних фінансових послуг

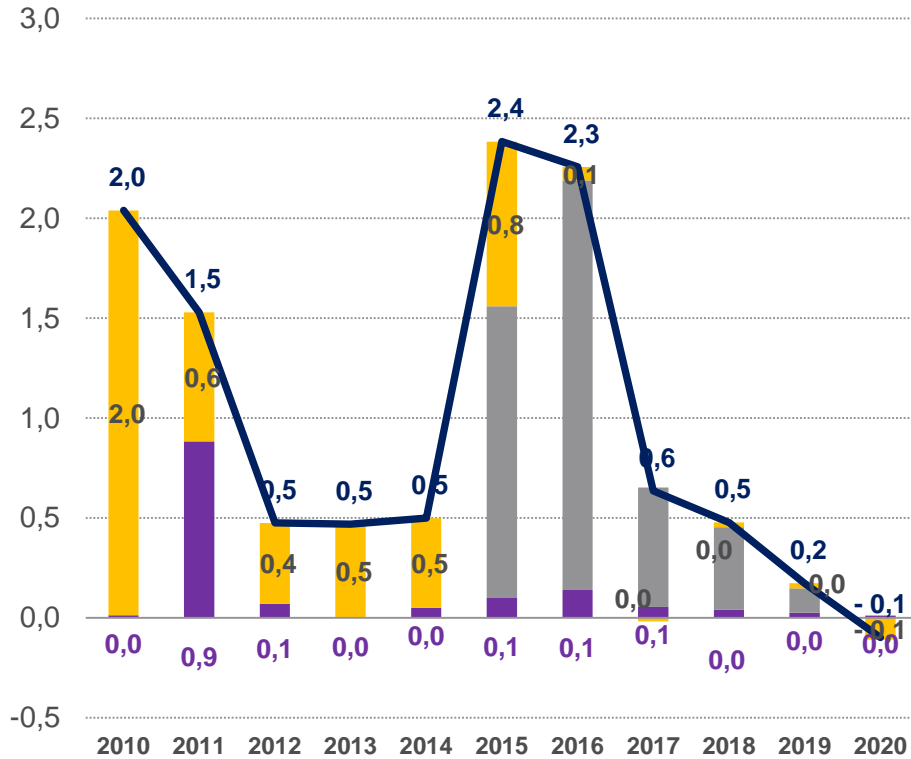
Вплив операцій *round tripping* на обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну

* без урахування реінвестування доходів

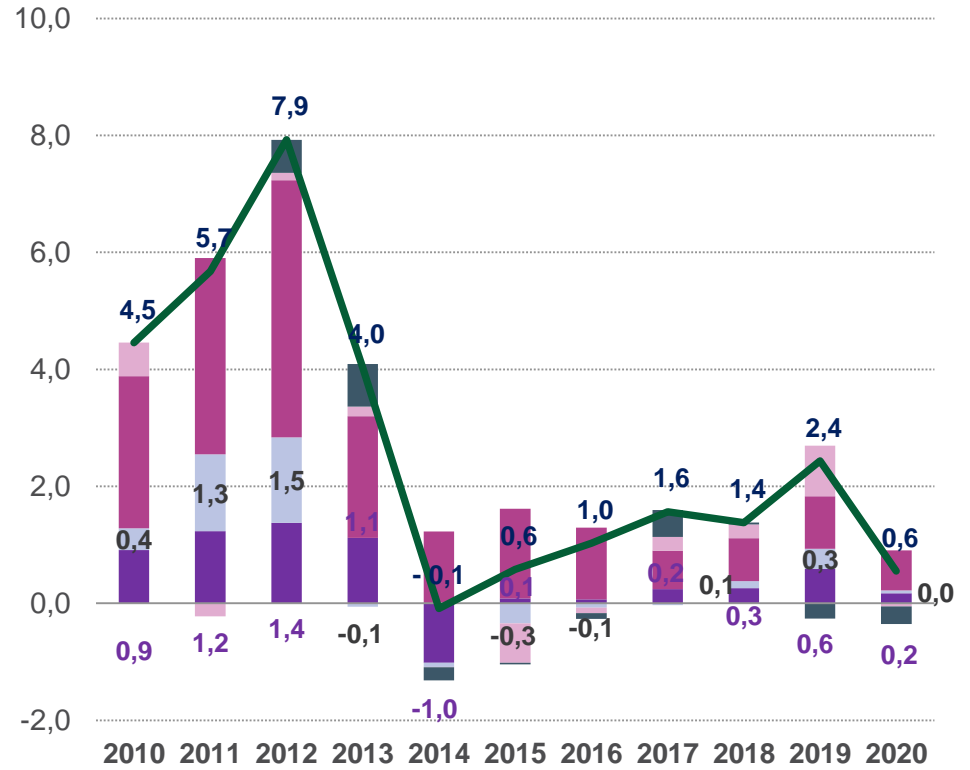
Найбільші обсяги round tripping інвестування надходили до підприємств реального сектору (у середньому на рівні 27% від притоку прямих іноземних інвестицій)

ПІІ в банківський сектор, млрд дол. США

- Інші прямі інвестиції
- Переоформлення боргу в статутний капітал
- Round tripping
- Прямі інвестиції в банківську сферу (всього)

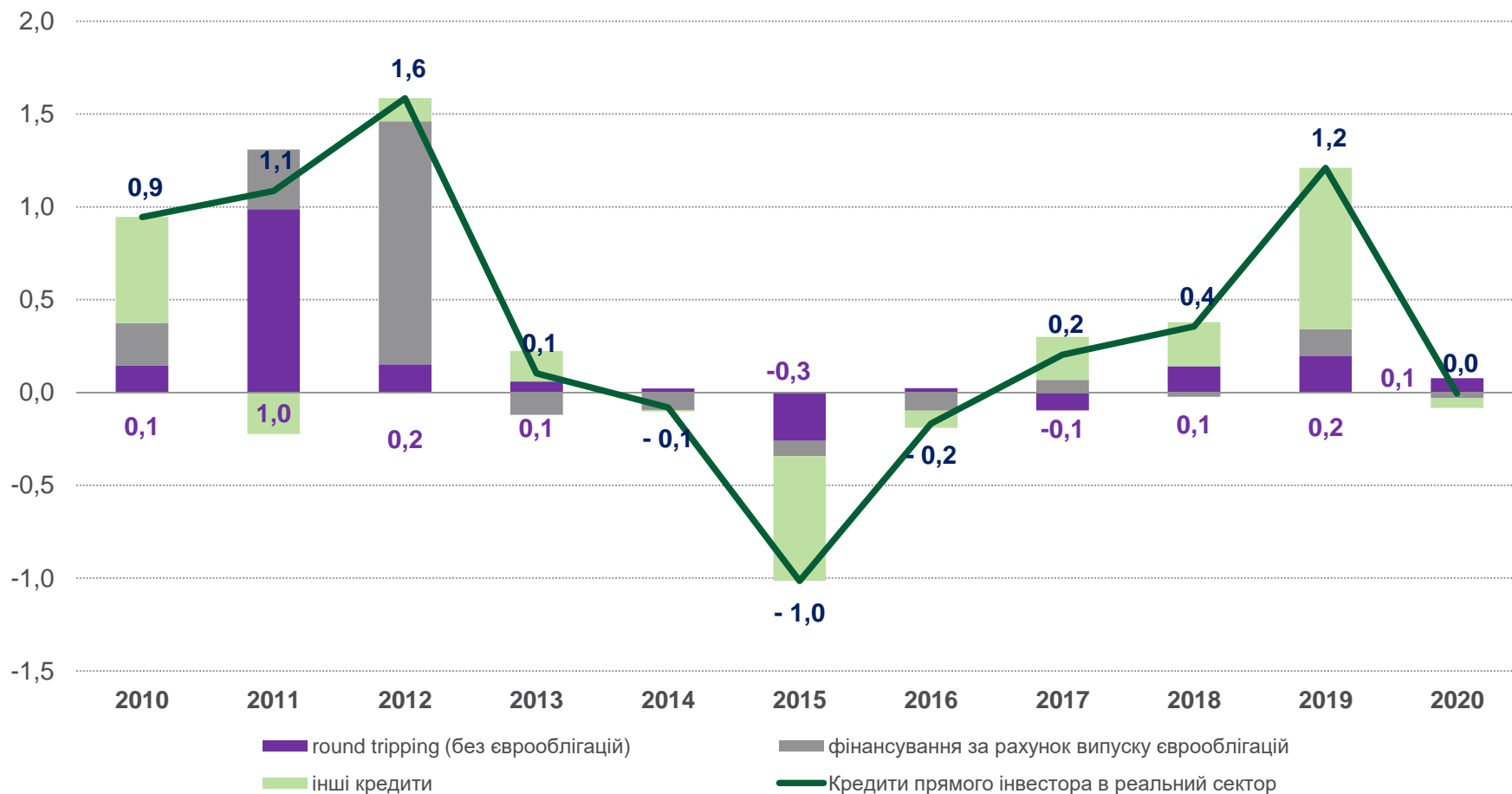
ПІІ в інші сектори економіки, млрд дол. США

- Торгові кредити
- Кредити прямого інвестора
- Акціонерний капітал
- Round tripping (кредити прямого інвестора)
- Round tripping (акціонерний капітал)
- Прямі інвестиції в реальний сектор (всього)

Протягом 2010-2012 років чистий приплив коштів за кредитами прямого інвестора формувався значною мірою за рахунок операцій *round tripping**

Кредити прямого інвестора, інші сектори економіки, млрд дол. США

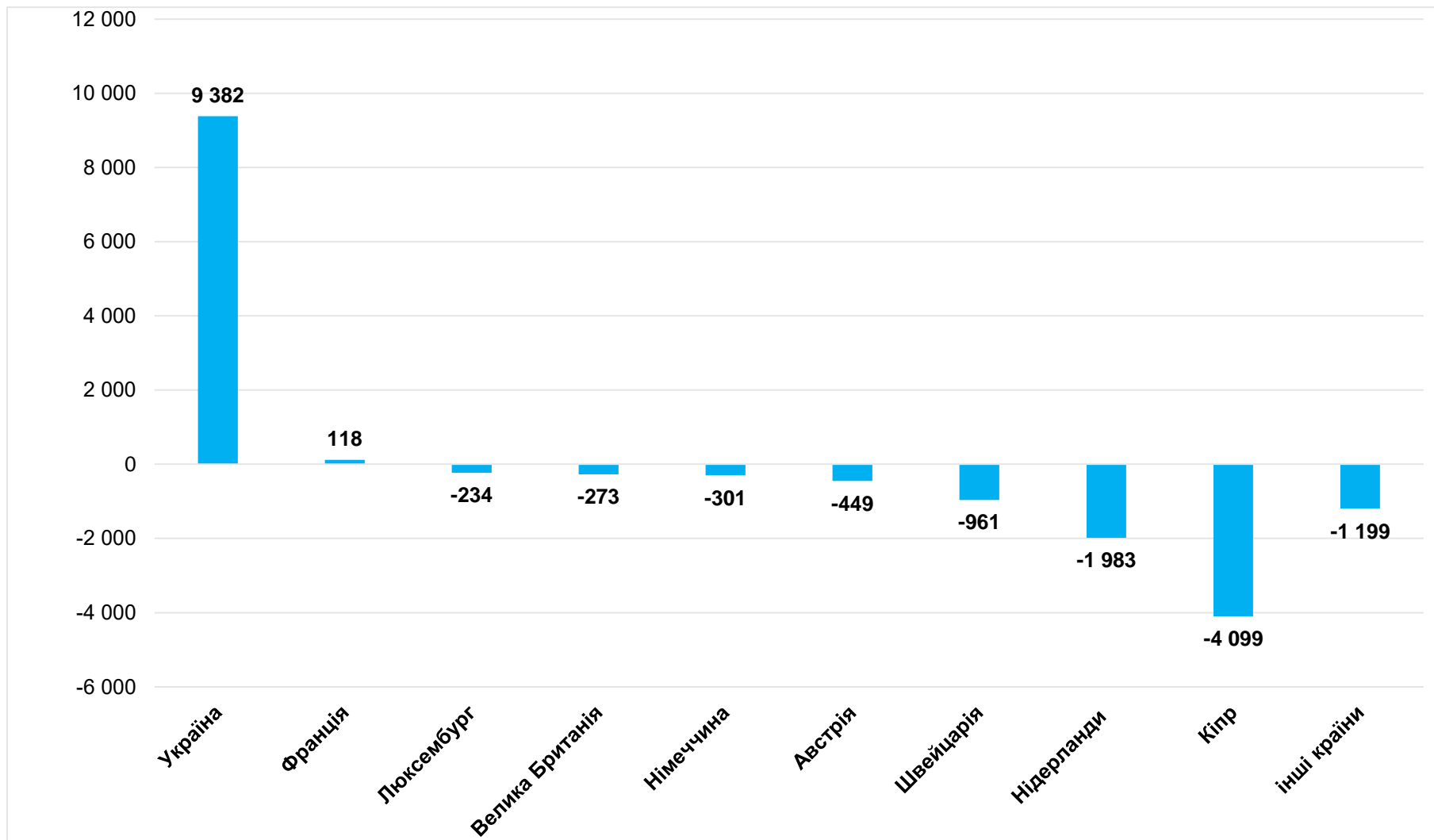

* З урахуванням кредитів, що фінансувалися за рахунок випуску еврооблігацій

Найбільші обсяги операцій *round tripping* здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію

Перерозподіл притоку ПІІ за 2010-2020 за країнами кінцевого інвестора (порівняно з країнами безпосереднього інвестора), млн дол. США

Додатки

Оцінка обсягу прямих іноземних інвестицій, в яких контролюючим інвестором є резидент (round tripping)

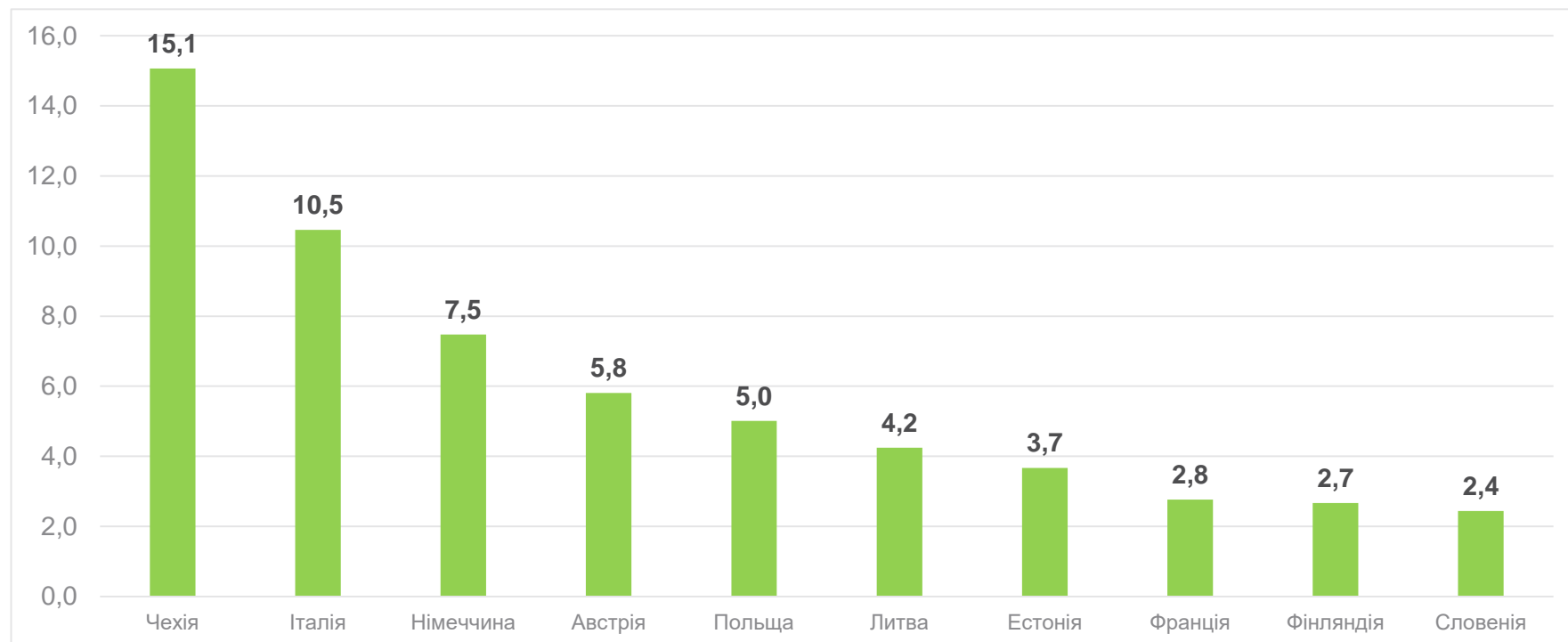
Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018р.	2019р.	2020р.
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ (1.+2.) (без урахування реінвестування доходів) млн дол. США	6 495	7 207	8 401	4 499	410	2 961	3 284	2 202	1 858	2 610	453
банки	2 039	1 529	475	469	499	2 384	2 257	635	477	173	-98
інші сектори	4 456	5 678	7 926	4 030	-89	577	1 027	1 567	1 381	2437	551
Round tripping, млн дол. США	1 296	3 429	2 908	1 055	-1 038	-162	134	270	419	956	230
банки	13	883	71	0	49	99	139	54	40	26	11
інші сектори	1 283	2 546	2 837	1 055	-1 087	-261	-5	216	379	930	219
Round tripping, у % до загального обсягу	20,0	47,6	34,6	23,5	-	-	4,1	12,3	22,6	36,6	50,8
банки	0,6	57,8	14,9	0,0	9,8	4,1	6,2	8,5	8,4	15,0	-
інші сектори	28,8	44,8	35,8	26,2	-	-	-	13,8	27,4	38,2	39,7

Оцінка обсягу прямих іноземних інвестицій, в яких контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за інструментами

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019р.	2020р.
1. Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	5 550	6 121	6 248	3 668	712	4 003	3 550	1 535	1 472	1 659	760
банки	2 039	1 529	475	469	499	2 384	2 257	635	477	173	- 98
інші сектори	3 511	4 592	5 773	3 199	213	1 619	1 293	900	995	1 486	858
Round tripping, млн дол. США	924	2 119	1 448	1 116	-965	181	208	299	300	614	183
банки	13	883	71	0	49	99	139	54	40	26	11
інші сектори	911	1 236	1 377	1 116	-1 014	82	69	245	260	588	172
<i>Round tripping, у % до загального обсягу</i>	16,6	34,6	23,2	30,4	–	4,5	5,9	19,5	20,4	37,0	24,1
банки	0,6	57,8	14,9	0,0	9,8	4,1	6,2	8,5	8,4	15,0	-
інші сектори	25,9	26,9	23,9	34,9	–	5,1	5,3	27,2	26,1	39,6	20
2. Боргові інструменти	945	1 086	2 153	831	-302	-1 042	-266	667	386	951	-307
з них: кредити прямого інвестора	945	1 086	1 585	103	-80	-1 015	-167	204	356	1 210	-6
Round tripping*, млн дол. США	372	1 310	1 460	-61	-73	-343	-74	- 29	119	342	47
<i>Round tripping, у % до загального обсягу</i>	39,4	–	92,1	–	91,1	33,8	44,4	-	33,4	28,3	-

* З урахуванням кредитів, що фінансувалися за рахунок випуску єврооблігацій

Частка round-tripping у загальному обсязі запасів прямих інвестицій за окремими країнами, %

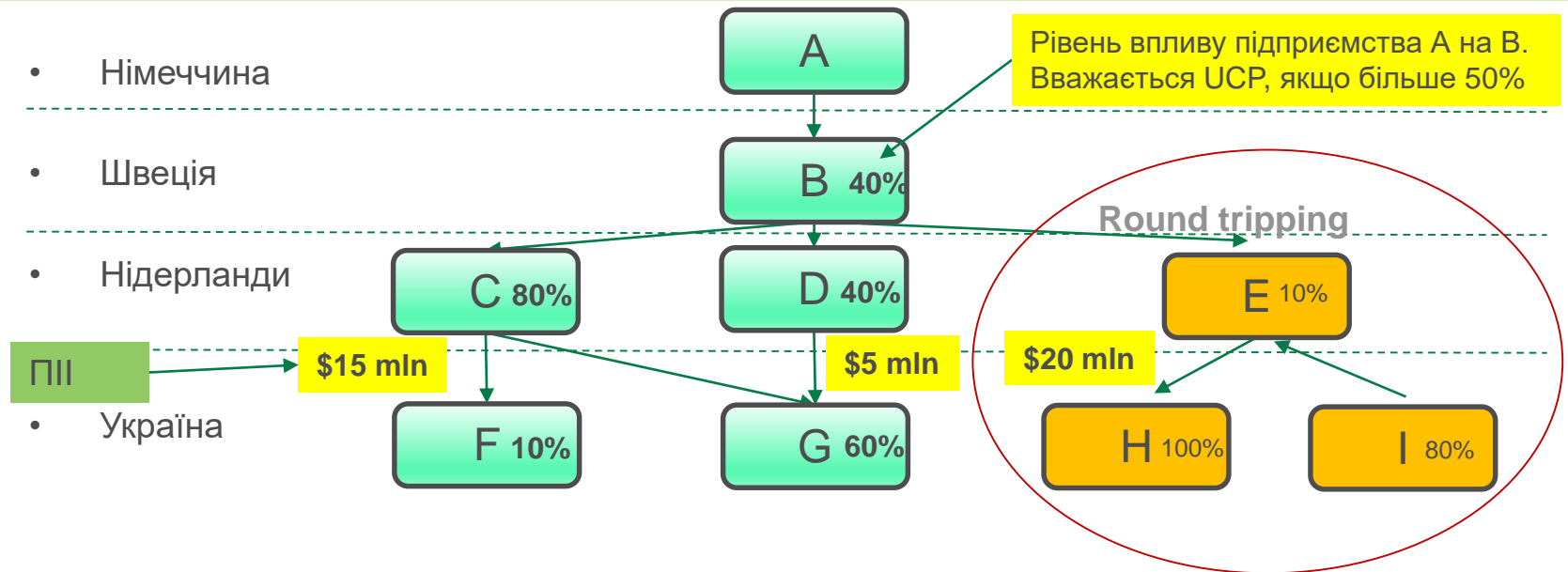

Джерело: OECD FDI statistics database, FDI inward positions by partner countries (ultimate investor or ultimate host):

Чехія, Італія, Австрія, Польща, Литва, Естонія, Фінляндія, Словенія – за станом на кінець 2019 року.

Німеччина та Франція – за станом на кінець 2018 року.

Приклад перерозподілу прямих інвестицій відповідно до країни кінцевого контролюючого інвестора*

В Україну надійшло \$40 mln (15+5+20) прямих інвестицій (ПІ) з **Нідерландів**. За концепцією UCP:

\$15 mln інвестицій мають бути перерозподілені до **Швеції**, оскільки підприємство **В** є кінцевим інвестором для підприємства **Ф** (UCP для підприємства **С**);

\$5 mln інвестицій залишаються без перерозподілу в **Нідерландах**, оскільки підприємство **Д** є кінцевим інвестором для підприємства **Г** (жодне з підприємств не здійснює контроль над підприємством **Д** і, таким чином, воно є UCP для самого себе);

\$20 mln інвестицій мають бути перерозподілені до **України**, оскільки підприємство **І** є кінцевим інвестором для підприємства **Н** (UCP для підприємства **Е**). Ці інвестиції визначаються як **Round tripping**.

Перерозподіл інвестицій за країнами UCP не призводить до зміни загального обсягу ПІІ.

* (Еталонне визначення ОЕСР прямих іноземних інвестицій (4-те видання, 2008), Додаток 10)